

Eindrapport Welzijnscommissie Vogelgriep

Inhoud

1. Aanleiding	2
2. Achtergrond	2
3. Werkwijze	3
4. Feiten en cijfers.....	3
5. Bevindingen	4
6. Aanbevelingen	5
6.1 Algemeen	5
6.2 Aanbevelingen voor het welzijn van dieren.....	5
6.3 Aanbevelingen ten aanzien van de procedure	6
7. Samenvatting	7
Bijlage 1: Overzicht bedrijven.....	8
Bijlage 2: Uitwerking aanbeveling structurele commissie.....	11

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

1. Aanleiding

In het najaar van 2016 wordt HPAI (hoog pathogene aviaire influenza, vogelgriep) geconstateerd in Europa. Op 26 november wordt in Biddinghuizen het eerste Nederlandse pluimveebedrijf getroffen.

Hierop zijn direct maatregelen ingesteld om de verspreiding van vogelgriep tegen te gaan en het risico op een besmetting bij pluimveebedrijven te minimaliseren.

Op 19 april 2017 zijn bijna alle landelijke maatregelen tegen de verspreiding van vogelgriep, zoals de ophok- en afschermplicht, weer ingetrokken. Het risico op vogelgriepbesmetting door wilde watervogels is dusdanig afgenomen dat de maatregelen niet langer noodzakelijk zijn. Alleen de hygiënemaatregelen om de stal en het erf te mogen betreden blijven voorlopig nog in stand. De hygiënemaatregelen verkleinen de kans op insleep en verspreiding van allerlei ziektes in de stal.

Één van de getroffen maatregelen is het instellen van een commissie die toezicht houdt op het welzijn van dieren bij het bestrijden van de crisis. De "Welzijnscommissie vogelgriep 2016" is verzocht binnen drie maanden na het intrekken van de laatste maatregel schriftelijk haar eindrapport uit te brengen.

In het voorliggende eindrapport wordt een totaalbeeld gegeven van de bevindingen van de commissie over de ruimingsacties en worden aanbevelingen gedaan voor mogelijke verbeteringen en oplossingen van mogelijke knelpunten.

2. Achtergrond

Het kabinet vindt bij de bestrijding van dierziekten bewaking van dierenwelzijnsaspecten van groot belang. Mede daarom is de "Welzijnscommissie Vogelgriep 2016" in het leven geroepen. Deze commissie heeft tot taak na te gaan of de ruimingsacties die plaatsvinden ter bestrijding van de uitbraak van vogelgriep op een uit oogpunt van dierenwelzijn verantwoorde wijze worden gedaan. In brede zin doet de welzijnscommissie aanbevelingen om welzijnsproblemen die zich voordoen bij bestrijding van een uitbraak tot een oplossing te brengen. De commissie rapporteert hierover aan de staatssecretaris van Economische Zaken.

De Welzijnscommissie Vogelgriep 2016 is ingesteld per 18 november 2016. De taken en verantwoordelijkheden van de commissie staan beschreven in de Staatscourant van 12 december 2016, nr. 64357-n1.

De commissie heeft in het kader van de bestrijding van de in november 2016 aangetroffen Hoog Pathogene Aviaire Influenza (vogelgriep) tot taak:

- a) na te gaan of de ruimingsacties op een uit het oogpunt van dierenwelzijn verantwoorde wijze worden uitgevoerd;
- b) aanbevelingen te doen voor oplossingen van welzijnsproblemen die zich voordoen.

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

3. Werkwijze

De commissie stelt volgens het instellingsbesluit haar eigen werkwijze vast en voorziet in haar secretariaat. Naast de gevraagde eindrapportage rapporteert de commissie wanneer zij dat nodig acht over de totale welzijnssituatie aan de staatssecretaris.

De commissie hecht aan haar onafhankelijkheid. Ze heeft het ondersteunend bureau van de Raad voor Dierenaangelegenheden (RDA team) gevraagd het secretariaat te verzorgen.

Kern in de werkwijze is dat de commissie zich bij ruimingen ter plekke een beeld vormt van de welzijnstoestand van dieren en de risico's op onnodig lijden van dieren en zich zo nodig laat informeren door externe personen en organisaties.

Voor haar analyse heeft de commissie naast haar eigen waarnemingen ook informatie opgevraagd van de crisisorganisatie (zoals bijvoorbeeld informatie over de vergassingsrapporten van de ruimingen) en andere deskundigen geraadpleegd (bijvoorbeeld over de algehele welzijnstoestand in relatie tot de crisismaatregelen).

De commissie vond het niet noodzakelijk om bij alle ruimingen aanwezig te zijn. Op basis van een risico analyse is de noodzaak van haar aanwezigheid afgewogen. In deze analyse zijn onder meer het aantal dieren, het type bedrijf, de diersoort en de dodingsmethode betrokken. De risico analyse is mede gebaseerd op informatie en een inschatting van welzijnsproblemen van de NVWA.

De bevindingen zijn direct gedeeld met de crisisorganisatie zodat praktische aanbevelingen ook snel toegepast kunnen worden. Daarnaast is de staatssecretaris op de hoogte gebracht van de bevindingen.

4. Feiten en cijfers

De NVWA meldt dat in de periode 9 november 2016 tot en met 19 april 2017 65 besmettingen zijn vastgesteld: 46 besmettingen bij wilde vogels, 10 bij vogels van hobbyhouders en 9 bij commerciële pluimveebedrijven.

De vogels op de besmette locaties zijn geruimd. Rond de commerciële bedrijven zijn ook de pluimveebedrijven die in de 1-km cirkel liggen en de risicovolle contactbedrijven preventief geruimd. Er zijn in totaal 10 bedrijven preventief geruimd.

Op 9 commerciële bedrijven zijn 221.332 dieren gedood vanwege besmetting. Bij 10 hobbyhouders zijn 517 dieren gedood. Op de 10 preventief geruimde bedrijven ging het om 496.395 dieren.

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

Voor het doden van de vogels op commerciële bedrijven zijn er conform de vastgestelde procedures twee methoden beschikbaar, te weten container- en stalvergassing. Beide worden uitgevoerd door een ervaren bedrijf waarmee afspraken zijn gemaakt over hun dienstverlening. Containervergassing wordt alleen ingezet wanneer stalvergassing niet toegepast kan worden of bij dieraantallen tot 10.000 stuks.

Deze methoden zijn niet toegepast voor het doden van vogels van hobbyhouders. De vogels op deze adressen zijn gedood door een NVWA dierenarts, de praktiserend dierenarts of door een gespecialiseerd bedrijf met kleinschalige containervergassing.

Bij alle ruimingens was een dierenarts tijdens het doden van de vogels op het bedrijf of op het adres aanwezig. De NVWA maakt verslag op van de ruimingens, mede aan de hand van de rapportages van de ingeschakelde bedrijven. Het welzijn van de dieren maakt deel uit van de rapportages.

5. Bevindingen

De bevindingen zijn per ruiming gerapporteerd. Hieronder volgt een beknopte opsomming op hoofdlijnen. De commissie waardeert de openheid van de NVWA, bijvoorbeeld door het op eigen initiatief melden van (mogelijke) problemen.

In bijlage 2 staat een overzicht van de constateringens en aanbevelingens na de ruimingens die de commissie heeft waargenomen.

De welzijnscommissie vindt, op basis van eigen bevindingens en de gegevens die haar ter beschikking zijn gesteld, dat de ruimingens met voldoende aandacht voor het welzijn van de dieren zijn uitgevoerd.

De NVWA heeft de commissie gemeld dat een aantal dieren het vergassingsproces heeft overleefd. In totaal gaat het om zeven dieren, waarvan vier kuikens. De uitvoerder van de vergassingens heeft hierop de werkwijze voor het doden van kuikens op details aangepast. De kans op overleven moet ten alle tijden minimaal zijn en alle maatregelen zijn ook hierop gericht. De protocollen zijn gebaseerd op actuele kennis en er is toezicht op de toepassing. De commissie beschouwt het aantal levende dieren ten opzichte van de geruimde aantallen als ongewenst, maar het aantal dieren dat het proces overleefde ziet de commissie niet als signaal voor mogelijk onzorgvuldig handelen. Waar logische opties waren, zijn de procedures aangepast.

Een andere bevinding betrof de toepassing van de aanbevelingens van de OIE (World Organization for Farm Animal Health). De OIE beveelt voor watervogels 80% aan, terwijl bij ruimingens voor alle soorten 60% gebruikt is. De commissie ondersteunt de mening van de crisisorganisatie dat ook volstaan kan worden met een minimum van 60% CO₂ in plaats van 80% voor watervogels zoals

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

eenden en ganzen. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat eenden, ganzen, kalkoenen, vleeskuikens en leghennen gebaseerd op EEG metingen bij vergelijkbare CO₂ / O₂ concentraties, het bewustzijn verliezen en dood gaan. Ook het verloop van de bloedwaarden (pCO₂, pO₂, pH_i) is vergelijkbaar. De waarnemingen tijdens de huidige AI uitbraak laten geen ander beeld zien. De eis van de OIE van 80% is gebaseerd op de aanname dat watervogels langer tegen een hoog CO₂ of laag O₂ percentage kunnen dan kippen en kalkoenen.

De commissie heeft geen aanwijzingen dat 60% voor de geruimde watervogels niet toereikend zou zijn. Bij het duiken of onder water foerageren spelen andere fysiologische processen dan bij het blootstellen aan hoge CO₂ concentraties. Daarnaast zijn de CO₂ concentraties bij verdoven zo ver buiten de fysiologisch aanpassingsmogelijkheden van dieren dat deze aanname niet op gaat.

De crisisorganisatie is professioneel opgezet met betrokken mensen en heeft in algemene en praktische zin aandacht voor het welzijn van dieren.

In algemene zin ziet commissie ruimte voor verbeteringen voor de specifieke ruimingen zoals ze zijn voorgekomen. Ze doet hiertoe de navolgende aanbevelingen.

6. Aanbevelingen

6.1 Algemeen

Blijf investeren in discipline bij alle betrokkenen.

De crisis heeft deze keer niet sterk om zich heen gegrepen. De goede discipline in de sector in het volgen van (preventieve) maatregelen zal hier naar verwachting van de commissie aan hebben bijgedragen. Het is cruciaal dat deze aandacht niet verslapt om het risico op onnodig lijden van dieren te minimaliseren.

6.2 Aanbevelingen voor het welzijn van dieren

Onderzoek toepassing van alternatieve ruimingsmethoden voor stallen/diergroepen die niet geschikt zijn voor stalvergassing.

Het doden van dieren zonder hanteren (drijven, dragen) verdient uit welzijnsoogpunt de voorkeur. In andere landen is doden met een schuimdeken, gevuld met stikstofgas toegestaan en voor de praktijk beschikbaar. Deze methode is effectiever (sneller, met minder welzijnsaantasting) dan containervergassing. Een dergelijke methode kan effectief toegepast worden in stallen waar stalvergassing (vanwege de open constructie van de stal) niet mogelijk is. Mogelijk kan ook voor de Nederlandse situatie een dergelijke werkwijze nader worden onderzocht en betrokken worden bij de aanbesteding.

Plan voor bijzondere situaties.

De NVWA wordt geadviseerd een plan op te stellen dat voorziet in bijzondere situaties. Denk bijvoorbeeld aan het ruimen van dieren bij handelaren. Het betreft hier vaak dieren die qua

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

gewicht en qua gewenning aan mensen aanmerkelijk verschillen van het in leg- en vleessector bedrijfsmatig gehouden pluimvee, terwijl ook de huisvesting van deze dieren aanmerkelijk verschilt van die van de eerder genoemde bedrijfsmatig gehouden groep.

Het op te stellen plan omvat in ieder geval richtlijnen voor het vangen en dragen van dergelijke dieren en voor het voorafgaand aan iedere ruiming instrueren van de bij de ruiming betrokken ruimingsploeg.

Het verantwoord dragen van dieren, binnen EU kaders, dat past voor ruimingen in speciale gevallen zou eveneens onderdeel van dit plan horen te zijn. Juist in deze situaties is het uit oogpunt van dierenwelzijn noodzakelijk om goed voorbereid te starten en afspraken te maken wat geoorloofd is bij de omgang en met name het dragen van bijzondere dieren.

Omgaan met ruimingen die zich uitstrekken over meerdere dagen en ruimingen die deels in de avond, zonder daglicht, moeten worden uitgevoerd.

De commissie doet verder de aanbeveling om vast te leggen hoe omgegaan moet worden met (preventieve) ruimingen die veel tijd in beslag nemen en ruimingen die zich over meerdere dagen uitstrekken. Aandachtspunten hierin zijn het zorgdragen voor voldoende verlichting zodat een ruiming niet hoeft te worden afgebroken en/of aanwijzingen in de ruimingsinstructies dat bij het onderbreken van ruimingen voorzien moet worden in water en voedsel voor de dieren.

Stallen vooraf indelen op mogelijke aanpak bij ruiming

Sommige staltypen zijn ongeschikt voor stalvergassing. Stalvergassing is vanuit welzijnsoptiek te verkiezen boven containervergassing. De commissie adviseert bij nieuw- of verbouw van stallen (vergunningverlening) de werkwijze bij ruiming te betrekken (stalvergassing mogelijk of niet, bereikbaarheid). Hierbij kan aansluiting worden gezocht bij evacuatie en ruimingsplannen in geval van calamiteiten.

6.3 Aanbevelingen ten aanzien van de procedure

Stel een structurele commissie in die onafhankelijk van de crisisorganisatie rapporteert over dierenwelzijn in brede zin.

In de voorliggende crisis en bij eerdere crises is de betreffende welzijnscommissie te laat opgestart. Hierdoor ontstaat een onnodig risico dat inhoudelijke, praktische en formele zaken niet adequaat en/of niet tijdig ingevuld kunnen worden. De huidige commissie kon aanwezig zijn bij de eerste ruiming van een besmet bedrijf. Daarvoor zijn de dieren van een tweetal hobbyhouders geruimd.

De commissie vindt dat een welzijnscommissie structureel ingesteld moet zijn. Er is een reële dreiging op uitbraken van dierziekten zoals in de afgelopen jaren is gebleken. In 2014 en 2016 is het met een uitbraak van AI tot een crisis gekomen. Het is denkbaar dat Nederland ook opnieuw geconfronteerd gaat worden met (andere) dierziekten die (grootschalig) ingrijpen noodzakelijk maken. In bijlage 2 is deze aanbeveling nader onderbouwd en uitgewerkt.

7. Samenvatting

Gegeven de uitgangspunten in de crisisorganisatie zijn de ruiming met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd. Onnodig lijden is tot een minimum beperkt.

Er is ruimte voor verbeteringen in praktische zin, de commissie heeft daartoe een aantal concrete aanbevelingen gedaan. Deze aanbevelingen gaan met name over het voorbereid te zijn op bijzondere situaties en het hanteren van dieren. Het merendeel van de aanbevelingen is reeds tijdens de crisisbestrijding opgepakt.

De commissie vindt dat het aantal besmette bedrijven beperkt is gebleven. De discipline in de sector heeft er toe bijgedragen dat de crisis niet ernstiger om zich heen heeft gegrepen. Vanzelfsprekend houdt dit niet in dat de aandacht voor de problematiek mag verslappen, alleen als alle betrokkenen een maximale inspanning doen kan het risico beperkt blijven.

De commissie constateert dat een gerichte communicatie bijdraagt aan het noodzakelijke draagvlak voor de bestrijding van de crisis. Ze adviseert om bij alle ruiming de noodzaak hiervan helder te blijven communiceren en de gevolgde transparante afwegingen openbaar te maken. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van het "One Health" afwegingskader van de Raad voor Dierenaangelegenheden. Dit voorkomt dat tijdens de crisisbestrijding onnodige (maatschappelijke) discussie ontstaat over de noodzaak van met name preventieve ruiming in relatie tot dierenwelzijn.

De commissie beveelt aan om de taken van de commissie structureel te beleggen onafhankelijk van de crisisorganisatie zodat de staatssecretaris geïnformeerd en geadviseerd kan worden over het welzijn van dieren en ethische afwegingen in de meest brede zin bij het bestrijden van dierziektecrises.

Welzijnscommissie Vogelgriep 2016

Dr. Marien Gerritzen

Dr. Ir. Ferry Leenstra

Dr. Ruurd Stolp (voorzitter)

Secretariaat: RDA-team, Ir Marc Schakenraad

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

Bijlage 1: Overzicht bedrijven

Datum	Aantal dieren	Aantal stallen	Type ruiming	Aanbevelingen commissie	Oordeel commissie
26-11-2016	10.000	1 stal met vleeseenden	Containervergassing vleeseenden	Nagaan of het drijven/vangen/verplaatsen van eenden voorafgaande aan container vergassen zodanig kan worden aangepast dat de daarvoor benodigde tijd kan worden bekort en zo de periode van belasting voor de dieren verminderd.	De ruiming is adequaat en met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd.
27-11-2016	67.000	9 stallen waarvan 2 leeg. 6 stallen met vleeseenden van diverse leeftijden geruimd	Stalvergassing, 1 containervergassing bij eenden van 3 dagen oud	Zorg voor kratjes of dozen om jonge eendjes naar de containers te brengen	De ruiming is adequaat en met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd
27-11-2016	42.000	3 Stallen met vleeseenden; 2 stallen met eenden van ongeveer drie weken leeftijd. 1 stal met eenden van zeven weken leeftijd.	Containervergassing vleeskuikens.	Nagaan of het drijven/vangen/verplaatsen van eenden voorafgaande aan container vergassen zodanig kan worden aangepast dat de daarvoor benodigde tijd en daarmee de tijdsgerelateerde belasting voor de dieren kan worden bekort. Zorg voor adequate verlichting, zodat de ruiming niet afgebroken hoeft te worden. Overweeg zsm regulier slachten van slachtrijpe eenden, als dat qua gezondheid van de dieren, testuitslagen en contactstructuren verantwoord lijkt	De ruiming is adequaat en met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd.
27-11-2016	40.000	2 stallen met vleeseenden	Stalvergassing	Niet bezocht	N.v.t.
28-11-2016	16.000	4 stallen met vleeseenden	Containervergassing	Niet bezocht	N.v.t.
28-11-2016	20.000	1 stal met vleeskuikens	Stalvergassing	Niet bezocht	N.v.t.
1-12-2016	8.500	1 stal met vleeseenden	Stalvergassing	Niet bezocht	N.v.t.

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

Datum	Aantal dieren	Aantal stallen	Type ruiming	Aanbevelingen commissie	Oordeel commissie
1-12-2016	15.500	2 stallen met vleeseenden	Stalvergassing	Niet bezocht	N.v.t.
14-12-2016	63.000	2 stallen met leghennen	stalvergassing bij scharrellegbedrijf	Geen	De ruiming is adequaat en met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd.
17.12.2016 13.00-17.30 uur	15000	1 stal vleeseenden	Containervergassing vleeseenden	De crisisorganisatie wordt verzocht om na de crisis alternatieve dodingsmethoden te overwegen die opdrijven en vangen van de dieren overbodig maken, bijvoorbeeld door het inzetten van schuimvergassingsmethode met gebruik van stikstof.	De ruiming werd vanuit dierenwelzijnsperspectief adequaat uitgevoerd
17.12.2016	40000	2 stallen Preventief Naastgelegen bedrijf vleeseenden besmet met HPAI, op bedrijf geen besmetting vastgesteld	Stalvergassing Vleeskuikens	De leden van de commissie hebben de start en deels de uitvoering van de stalvergassing waargenomen. Het was daarbij niet mogelijk om de dieren direct waar te nemen. Ontwikkeling van gasconcentratie en van temperatuur voldeden gedurende de waarnemingsperiode aan de daarover gemaakte afspraken.	De ruiming is adequaat en zover zichtbaar met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd.
18.12.2016	ca. 29.000		Stalvergassing leg pluimvee	Niet bezocht	N.v.t.
20.12.2016	ca. 48.000		Stalvergassing ouderdieren	Niet bezocht	N.v.t.
20.12.2016	ca. 12.000	3 stallen	Containervergassing preventief te ruimen legpluimvee	Evalueer de keuze voor containervergassing overdag boven het wachten tot de apparatuur voor stalvergassing beschikbaar is of wachten tot de gebruikelijke donkerperiode voor de dieren aangebroken is.	De ruiming is tijdens de aanwezigheid van de commissie adequaat en met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd, gegeven de keus voor ruiming overdag met containervergassing.
20.12.2016	ca. 140.000		Stalvergassing preventief te ruimen legpluimvee	Niet bezocht	N.v.t.
20.12.2016	92.000		Containervergassing Preventief te ruimen kuikens	Niet bezocht	N.v.t.

Welzijnscommissie vogelgriep 2016

Datum	Aantal dieren	Aantal stallen	Type ruiming	Aanbevelingen commissie	Oordeel commissie
22.12.2016	6.000	Dierenhandel	Containervergassing eenden, kippen, ganzen, zwanen, kalkoen, parkieten	De welzijnscommissie vraagt uit oogpunt van dierenwelzijn aandacht voor het dragen van dieren in situaties waarin de diversiteit aan dieren groot is. In praktische zin zou gekeken kunnen worden naar de looppaden voordat het dragen begint. Hoe korter de looppaden, des te minder kans op onnodig ongerief. Bij zo een grote diversiteit zou het goed zijn van tevoren af te spreken hoe iedere soort gefixeerd en vervoerd wordt. Een instructie met beeldmaterialen voor de ruimers kan hierin behulpzaam zijn.	Een ruiming met veel verschillende diersoorten is complex en vraagt bijzondere aandacht van de crisisorganisatie. Gegeven de omstandigheden en voor zover de waarnemingen van de commissie kunnen overzien is het doden van de dieren middels vergassing adequaat uitgevoerd. De commissie ziet ruimte voor verbetering van het welzijn bij het vangen en dragen van de dieren. Ze heeft hiertoe de direct betrokkenen enkele praktische aanbevelingen gedaan.
25.12.2016	27.000			Niet bezocht	N.v.t.
25.12.2016	30.000			Niet bezocht	N.v.t.
08.03.2017	40 kippen en 8 duiven	Diverse hokken	Vergassing in daartoe ingerichte aanhanger	Geen	De ruiming verliep rustig en adequaat en werd met voldoende aandacht voor dierenwelzijn uitgevoerd.

Bijlage 2: Uitwerking aanbeveling structurele commissie

Volksgezondheids- en veterinaire overwegingen zijn belangrijk bij de afweging van maatregelen in geval van een uitbraak van een zoönose of besmettelijke dierziekte . Daarnaast spelen economische afwegingen een rol. Bij het beoordelen van de aan dergelijke maatregelen verbonden risico's behoort ook een gedegen afweging van het risico op onnodig lijden van dieren die onder een dergelijke maatregel zullen vallen. Bij de bestrijding van dierziekten is bewaking van dierenwelzijnsaspecten van groot belang, er is hiervoor een stijgende maatschappelijke aandacht. Een commissie die rapporteert over de welzijnsaspecten in brede zin, onafhankelijk van de reguliere crisisorganisatie, kan deze maatschappelijke zorg adresseren.

De werkwijze die de commissie heeft gevolgd om haar taakopdracht in te vullen, heeft gewerkt. De commissie heeft zich bij de gemelde ruimingen een voldoende beeld kunnen vormen en de contacten met crisisorganisatie waren constructief en open. Daarnaast heeft de commissie ook bij anderen (onder meer leden van de Raad voor Dierenaangelegenheden) informatie ingewonnen om zich een beeld te vormen over de totale gezondheids- en welzijnssituatie in de pluimveesector ten tijde van de crisismaatregelen.

In de voorliggende crisis is de welzijnscommissie te laat opgestart. Het bleek voor de commissie bijvoorbeeld niet mogelijk om goed voorbereid te zijn op haar opdracht en er was een onnodig risico dat praktische (bijvoorbeeld bemensing van commissie en secretariaat, aanwezigheid bij ruimingen) en formele zaken (bijvoorbeeld taakopdracht, financiën) niet adequaat ingevuld konden worden.

De commissie vindt dat de taken structureel belegd moeten zijn. Er is een reële dreiging op uitbraken van dierziekten zoals in de afgelopen jaren is gebleken. In 2014 en 2016 is het met een uitbraak van AI tot een crisis gekomen. Het is denkbaar dat Nederland ook opnieuw geconfronteerd gaat worden met Varkenspest, MKZ of andere dierziekten die (grootschalig) ingrijpen noodzakelijk maken.

Een structurele commissie heeft voordelen boven een ad hoc commissie, zowel in inhoudelijke als procesmatige zin. Een permanente commissie kan zich voorbereiden op haar taak en gedurende het jaar, ook in "vredestijd", advies geven over dierenwelzijnsaspecten. Er zullen altijd incidentele ruimingen zijn die de aandacht behoeven, bijvoorbeeld in geval van laag-pathogene influenza besmettingen. Daarnaast kan ze een vinger aan de pols houden bij de opvolging van de uitgebrachte adviezen.

Een permanente commissie kan sneller opschalen en starten met haar eigenlijke opdracht. Werkwijze en andere praktische zaken en sommige voorbereidingen kunnen buiten de crisistijd gedaan worden.

De commissie stelt hier een kleine groep voor die continuïteit bewaakt. Onder meer door bij te dragen aan de follow up van de adviezen en mee te denken met nieuwe relevante ontwikkelingen. Aan deze kleine groep zou een netwerk van deskundigen gekoppeld kunnen worden dat afhankelijk van de crisis ingezet kan worden. Het heeft voordelen uit oogpunt van expertise en beheer om (leden van) de kerngroep samen te laten vallen met de RDA. Een grote staande operationele organisatie is niet nodig, maar een kleine die ontwikkelingen volgt en zorgt voor aanpassing van werkwijze van de commissie én die toegang heeft tot een netwerk van snel te benaderen experts, waarmee reeds voorlopige afspraken gemaakt zijn, die de bedrijfsbezoeken kunnen doen.

De commissie heeft zich via andere experts eveneens een beeld proberen te vormen van de totale welzijnssituatie in relatie tot de voorliggende crisis (zie crisis). Dit is ad hoc gebeurd. Bij een eventueel volgende keer is het wenselijk dat de commissie zelf op een gestructureerde wijze inbreng organiseert vanuit deskundigen uit diverse maatschappelijke geledingen.